



**mpc**  
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM  
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV  
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH  
RÓMSKÝCH KOMUNÍT**



Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

**Metodicko – pedagogické centrum**

**Národný projekt**

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV  
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

**Lýdia Oreničová**

**Cvičenia zo slovenského jazyka - Syntax  
Pracovné listy**

2014

**Vydavateľ:** Metodicko-pedagogické centrum,  
Ševčenkova 11, 850 01  
Bratislava

**Autor UZ:** <PaedDr. Lýdia Oreničová>  
**Kontakt na autora UZ:** <ZŠ Cernina 30, 09016  
Cernina, zscernina@gmail.com>

**Názov:** <**Cvičenia zo slovenského  
jazyka - Syntax** > Pracovné listy  
<2014>

**Rok vytvorenia:**  
**Oponentský posudok  
vypracoval:** Mgr. Kveta Kostiková

**ISBN** 978-80-565-0331-7

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

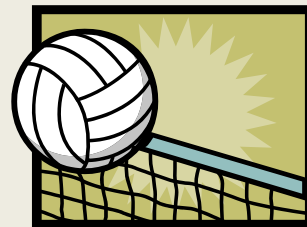
## Obsah

Pracovný list č. 1 Veta .....	4
Pracovný list č. 2 Základné vetné členy_ .....	5
Pracovný list č. 3 <i>Predmet</i> .....	6
Pracovný list č. 4 <i>Prívlastok</i> .....	7
Pracovný list č. 5 <i>Príslovkové určenie</i> .....	8
Pracovný list č. 6 <i>Predmet a príslovkové určenie</i> .....	9
Pracovný list č. 7 <i>Prístavok</i> .....	10
Pracovný list č. 8 <i>Prívlastok viacnásobný a postupne rozvíjací</i> .....	11
Pracovný list č. 9 <i>Viacnásobné vetné členy</i> .....	12
Pracovný list č. 10 <i>Sklady</i> .....	13
Pracovný list č. 11 <i>Určujeme vetné členy</i> .....	14
Pracovný list č. 12 <i>Grafické znázornenie viet</i> .....	15
Pracovný list č. 13 Jednoduché súvetie podrad'ovacie.....	16
Pracovný list č. 14 Jednoduché súvetie prirad'ovacie.....	17
Pracovný list č. 15 Jednoduché súvetie .....	<b>Chyba! Záložka nie je definovaná.</b>
Zdroje .....	<b>Chyba! Záložka nie je definovaná.</b>

## Pracovný list č. 1

Meno a priezvisko žiaka .....

### Veta



#### 1. Rozlíš holé a rozvité vety.

Vonku sneží. Prídem zajtra. Zavoláš? Otec je muzikant. Teším sa na výlet. Navštívime Vysoké Tatry. Veľmi rada spoznávam aj naše hrady a zámky. Moji spolužiaci radi športujú. Obľubujú hlavne futbal a volejbal. Brat študuje .

#### 2. Z predchádzajúcej úlohy z rozvitých viet utvor *holé* a napíš ich.

.....  
.....  
.....  
.....



#### 3. Vypíš z cvičenia jednočlenné vety

Včera som prišiel domov neskoro večer. Ponáhľal som sa. Bolelo ma v boku. Vonku mrzlo. Cesty boli zaviate snehom. Oziabalo ma. Doma ma potešilo príjemne sálajúce teplo z kozuba. Konečne doma. V kruhu svojich najbližších. Milé privítanie. Srdečné objatia. Z rádia zneli tiché tóny nočnej hudby.

#### Jednočlenné vety:

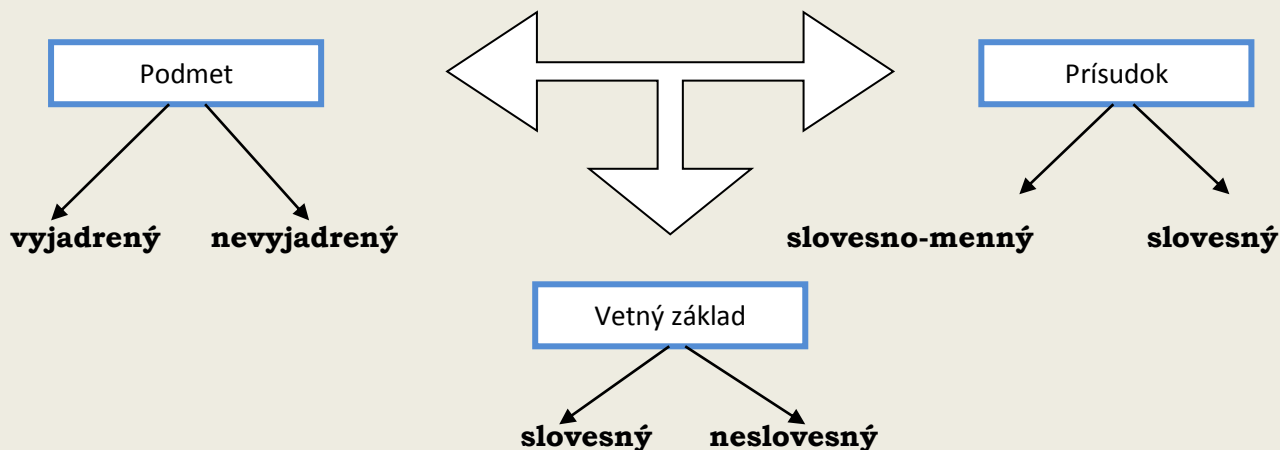
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....



Pracovní list č. 2

Meno a priezvisko žiaka .....

*Základné vetné členy*



1. Urč druhy viet podľa členitosti (jednočlenná, dvojčlenná) a ich základné vetné členy.

Pomôž si schémou.

Čítaš? .....

Blýska sa. ....

V televízii sa hovorilo o voľbách. ....

Naše hrady a zámky radi navštevujú turisti zo zahraničia. ....

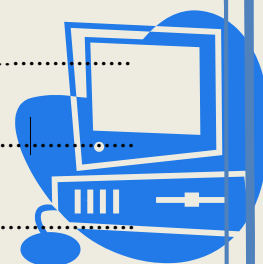
Práca s počítačom je veľmi zaujímavá. ....

Letná búrka trvala jednu hodinu. ....

V izbe stála nová skriňa. ....

V rádiu sa rozprávalo o rómskej problematike. ....

V knižnici som si požičala encyklopédiu o vesmíre. ....



### Pracovný list č. 3

Meno a priezvisko žiaka .....

## *Predmet*

- **priamy** – bezpredložkový A

- **nepriamy** – vo všetkých ostatných pádoch okrem N

1. Vypíš z vety predmety a roztrieď ich podľa druhu

a) Mama varí obed. Jana napísala list priateľke. V obchode som kúpila chlieb, mlieko a paradajky. S bratom sme navštívili chorú starú mamu v nemocnici.

b) Sýty hladnému neverí. Darovanému koňovi nehľaď na zuby. Urobil z komára somára. Bez jednej lastovičky bude leto. Každá líška svoj chvost chváli. Nikomu nepadajú pečené holuby do úst. Nebude zo psa slanina. Potkany opúšťajú topiacu sa loď. Hádzal perly sviniam. I dobrému kocúrovi niekedy myš ušmykne.

**priamy**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**nepriamy**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

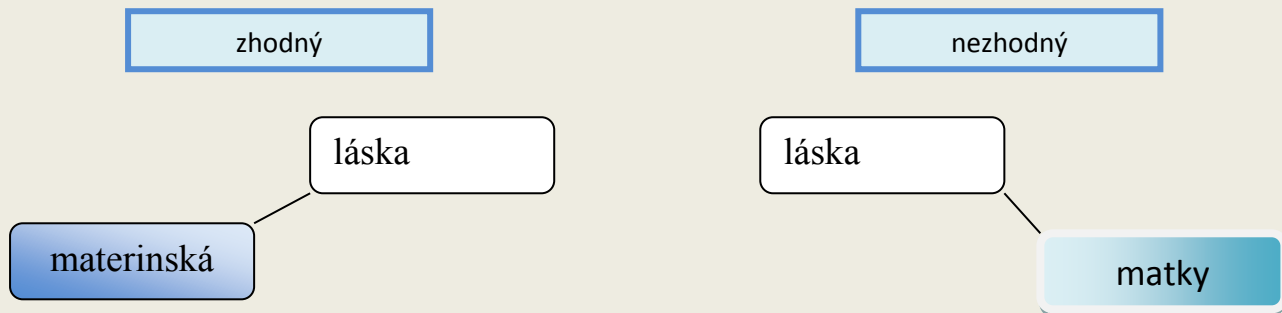
2. Ako nazveme odborným termínom vety z cvičenia 1b. Pokus sa vysvetliť ich význam.

.....

Pracovný list č. 4

Meno a priezvisko žiaka .....

*Prívlastok*



1. Podčiarkni vo vetách prívlastky. Urč, či je prívlastok zhodný alebo nezhodný.

Poznáte dobre mestá na Slovensku? .....

Slávnostná večera sa začala o osemnásť hodine. ....

Kučeravá hlávka vykukala spoza dverí. ....

Domčeky v osade boli upravené. ....

Láska matky sa nedá ničím nahradiť. ....

Stratila som lístok do divadla. ....

Z plodov gaštanov sme vytvorili rôzne figúrky. ....

Žiaci školy sa zapojili do medzinárodného projektu. ....

2. Nezhodné prívlastky z predchádzajúceho cvičenia zmeň na zhodné.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

## Pracovný list č. 5

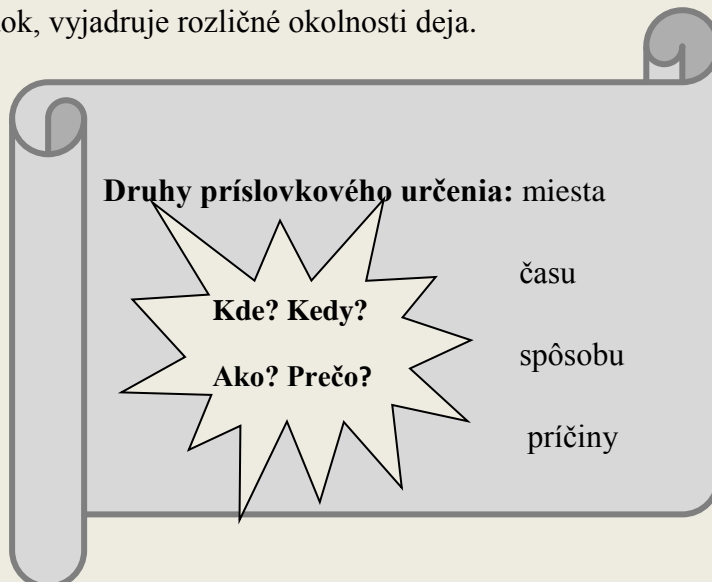
Meno a priezvisko žiaka .....

### *Príslovkové určenie*

- rozvíja prísudok, vyjadruje rozličné okolnosti deja.

**Druhy príslovkového určenia:** miesta  
čas  
spôsobu  
príčiny

**Kde? Kedy?**  
**Ako? Prečo?**



1. Do viet doplňte vhodné príslovkové určenia. Pomocou otázok zistíte, ktorú okolnosť deja rozvíjajú. Urč ich druh.

Deti sa .....  rozbehli po lúke.

Urobili ste to .....  ?

.....  neprídem do školy.

Loptu kopol .....  .

Zavolám ti .....  .

Po skončení základnej školy pôjdem .....  .

Búrka sa prihnala veľmi .....  .





## Pracovný list č. 6

Meno a priezvisko žiaka .....

### *Predmet a príslovkové určenie*

*Ako ich rozlíšim ?*

Predmet



- Je činnosťou zasahovaný
- Pýtame sa naň iba pádovými otázkami



umývam riad (čo?)

písať úlohu (čo?)

Príslovkové určenie



- Nie je činnosťou zasahovaný
- Pýtame sa naň pádovými otázkami, ale aj príslušnou príslovkovou otázkou



umývam v kuchyni (kde?)

písať perom (ako?)

1. Vo vetách rozlišuj predmet (Ptp, Ptn) a príslovkové určenie (Pum, Puč, Pus, Pup).

Podčiarkni tieto vetné členy a na riadok pod vetou napíš príslušnú skratku.

Na výkres som nakreslila ceruzkou obrisy postáv. V lete na lúke zbieram kvety.



Náhodou sme sa stretli na ulici s našou bývalou spolužiačkou. Od náchy má červený

nos. Podaj mi ruku. Nejedz rukami! Posviet' mi mobilom! Opraviš mi mobil?



## Pracovný list č. 7

Meno a priezvisko žiaka .....

### Prístavok

#### Čo už viem?

*Prístavok je voľný zhodný prívlastok vyjadrený podstatným menom a stojaci za nadradeným podstatným menom. Oddeluje sa čiarkami, môžeme ho z vety vynechať a význam vety sa nemení. Pomenúva ten istý jav inými slovami.*

1. Vo vetách nájdi prístavok, podčiarkni ho. Doplň čiarky.



Peter Veselý žiak 9. ročníka je najlepší volejbalista našej školy. Murko náš kocúr dobre chytá myši. Janko Kráľ najrevolučnejší štúrovský básnik skončil za burcovanie slovenského národa do boja za jeho práva vo väzení. Andreja Sládkoviča autora lyrickej skladby Marína nazývali najsladším básnikom. Bratislava hlavné mesto Slovenska leží na Dunaji.

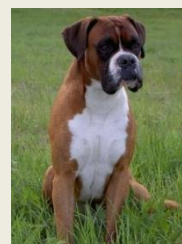


2. Doplň potrebné prístavky do viet.



Samo Chalupka, ....., patrí medzi štúrovcov. Juraj Jánošík, ....., sa stal hrdinom mnohých piesní a povestí. Na 1. jún, ....., sa tešia všetky deti. Po dvore behalo ozrutné psisko, ....., . Kuli, ....., absolvoval úspešnú koncertnú šnúru po Slovensku. Neologizmy, ....., dopĺňajú slovnú zásobu súčasného mladého človeka. Vrátili sme sa z Fínska, ....., . Krútnava, ....., bola spracovaná podľa novely Mila Urbana Za vyšným mlynom. Cyril a Metod, ....., prišli na Veľkú Moravu v roku 863.

**Pomôcka:** Medzinárodný deň detí, slovenská opera Eugena Suchoňa, boxer hnedej srsti, slovanskí vierozvestci nové slová, slovenský básnik, legendárny slovenský zbojník, líder skupiny Desmod, krajina tisícich jazier,



## Pracovní list č. 8

Meno a priezvisko žiaka .....

### *Prívlastok viacnásobný a postupne rozvíjací*

#### *Ako ich odlišim ?*

Viacnásobný prívlastok

Spájame ich spojkou alebo medzi nimi píšeme čiarku

-skladá sa z dvoch rovnocenných prívlastkov v priraďovacom sklade

**Láskavé, prívetivé slová**  
**slovenskí a českí turisti,**  
**korenisté alebo diétne jedlá**

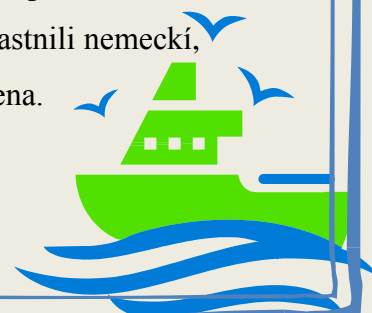
Postupne rozvíjací prívlastok

Nepíšeme čiarku medzi prívlastky

- skladá sa z dvoch prívlastkov, jeden rozvíja nadradené podstatné meno, druhý rozvíja tesnejší prívlastok aj s podstatným menom  
**naše ihličnaté lesy,**  
**nová výletná loď**  
**čierny pletený sveter**

1. Rozlíš postupne rozvíjacie prívlastky od viacnásobných prívlastkov. Ak treba, doplň čiarky.

Moje prvé zarobené peniaze by som rád venoval svojim rodičom. Všetky svidničky školy sa zúčastnili športového podujatia pod záštitou primátora mesta. Zaujímavá dobrodružná kniha sa stala podkladom pre filmové spracovanie. Najväčšia a najluxusnejšia loď opustila domovský prístav a vyplávala na šire more. Na vedeckej konferencii sa zúčastnili nemeckí, českí a slovenskí odborníci. Na klzkom chodníku sa šmykla stará a chorá žena.



## Pracovný list č. 9

Meno a priezvisko žiaka .....

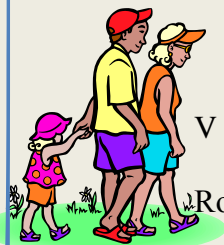
### Viacnásobné vetné členy



Každý vetný člen môže byť holý, rozvitý a viacnásobný. Napríklad:

**Holý** – Žiak píše. **Rozvitý** – Usilovný žiak píše úlohu. **Viacnásobný** – Zjedol **desiatu** **aj** **jablko**.

1. Podčiarkni vo vetách viacnásobné vetné členy. Zisti, ktorý vetný člen je viacnásobný.



vetný člen

V obchode sme kúpili chlieb, mlieko a maslo. ....

Rodičia a deti sa vybrali na vychádzku do lesa. ....

Vichrica vyčíňala v Maďarsku, Rakúsku aj u nás. ....

Pracoval s radosťou a nadšením. ....

V lese zbierame jahody, maliny, černice a huby. ....

V noci aj cez deň nemal pokoja. ....

Na Slovensku žijú Slováci, Maďari, Rómovia, Rusíni, Ukrajinci. ....

Písala pomaly, ale bezchybne. ....

Máš rada pikantnejšie alebo diétne jedlá? ....

V sobotu som upratala detskú izbu aj obývačku. ....

Môj dedko je múdry a skúsený človek. ....

Všetci ich hľadali vonku i vnútri. ....

2. Vytvor štyri vety, ktoré budú obsahovať viacnásobný vetný člen

.....

.....

.....



## Pracovný list č. 10

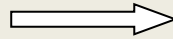
Meno a priezvisko žiaka .....

### Vetné sklady



**vetný sklad** – vytvárajú ho vo vete vždy dve plnovýznamové slová

Prisudzovací sklad



Medzi podmetom a prísudkom

**Žiak číta. Otec pracuje.**

Mama — varí.

Určovací sklad



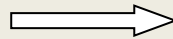
Tvorí ho nadradený a podradený  
vetný člen

**príjemný večer, číta noviny**

Varí — obed.



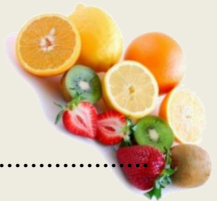
Priraďovací sklad



Vytvára ho viacnásobný vetný  
člen

**zelenina a ovocie, červené  
i modré kvety**

brat **a** sestra



### 1. Urči druhy vetných skladov vo vetách

Mama číta rozprávku o zvieratkách. ....

Deti na ihrisku hrali futbal a vybíjanú. ....

Malé dievčatko stískalo svoju bábiku. ....

V záhrade sme vypestovali obrovskú dyňu. ....




## Pracovný list č. 11

Meno a priezvisko žiaka .....

### Určujeme vetné členy

1. Urč všetky vetné členy vo vetách. Použi dohovorené značky (Po, Vz, Pr, Ptp, Ptn, Pkz, Pkn, Pum, Puč, Pus, Pup)

Náš otec prichádza z práce o sedemnástej hodine.  Z blízkeho lesíka sa ozýval spev

.....  
vtákov. Krdle lastovičiek sedeli na elektrických drôtoch pred odletom do teplých

.....  
krajín. Po stene liezol veľký čierny pavúk. Oči sa nám zaleskli od dojatia.

.....  
Rozpútala sa búrka. O chvíľu zahrmelo. Blýska sa. Zajtra príde Vierkin priateľ

.....  
z Prešova. Au! Bolí ma v boku. Do dvora sa vovalila obrovská vlna mútnej

.....  
vody. Výherca súťaže získal víkendový pobyt vo Vysokých Tatrách. Na konci

.....  
školského roka sa chystáme na výlet do Bratislavy. Moja mama musela

.....  
odcestovať do Nemecka za prácou. Jaj! Zľakol som sa. Lev je mačkovitá šelma.

2. Napíš päť viet, ktoré sú zložené aspoň zo štyroch slov, začínajúcich sa na rovnaké písmeno. Urč vetné členy.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

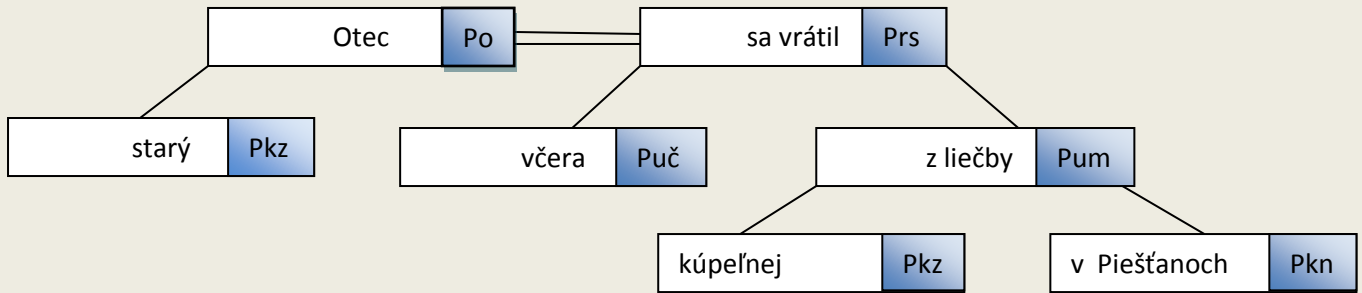


## Pracovný list č. 12

Meno a priezvisko žiaka .....

### Grafické znázornenie viet

**Schéma vety:** *Starý otec sa včera vrátil z kúpeľnej liečby v Piešťanoch.*



#### 1. Graficky znázorni vety

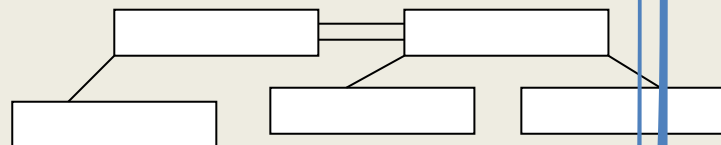
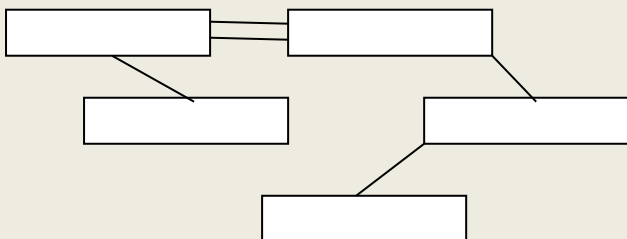
Ustarostená matka položila ruku na rozpálené čielko dieťaťa.



Ráno ho zobudilo švitenie usilovných lastovičiek.



#### 2. Podľa schém utvor jednoduché vety a urči vetné členy



## Pracovný list č. 13

Meno a priezvisko žiaka .....

### *Jednoduché súvetie podrad'ovacie*

**Podrad'ovacie súvetie** sa skladá z dvoch nerovnocenných viet – nadradenej (hlavnej) a podradenej (vedľajšej) vety. Každý vetný člen môže byť vyjadrený pomocou vedľajšej vety.

1. Vyznač v jednoduchých súvetiach hlavnú vetu (HV) a vedľajšiu vetu (VV). Doplň čiarky.

VV HV

Aká matka, taká Katka. Jánošík bol taký že ho nik nepremohol. Videli že autobus prichádza. Nepôjdeš von kým si neopraviš známky! Keď budeš s úlohou hotový dones mi ju. Ako sa do hory volá tak sa z hory ozýva. Cítila som že vyhrám. Mám rád koláče ktoré pečie moja mama.



2. Doplň do súvetí potrebné spojky. Podčiarkni vedľajšie vety a urč jej druh (VV).

..... sa ospravedlním, prepáčiš mi?(VV.....) Volal naňho,  
..... sa vrátil.(VV.....) Kniha, ..... si mi požičal, sa mi  
veľmi páčila.(VV.....) Cítim, ..... to dopadne dobre. (VV.....)  
..... je veľa rečí, tam je málo múdrostí. (VV.....) Boleli ich  
nohy,..... prešli veľa kilometrov. (VV.....)



3. Zmeň jednoduché vety na podrad'ovacie súvetia. Zvýraznený vetný člen zmeň na vhodnú vedľajšiu vetu.

Informovali ma **o príchode** kočovného divadlá. Prišli **večer**. Vždy urobí **podľa seba**.  
Mám rada **banánové** zákusky. Neprišiel do školy **pre chorobu**. Vrátil sa na miesto **stretnutia**.

**Pomôcka:** Akým vetným členom je slovo v jednoduchej vete, takú vedľajšiu vetu utvoríme. *Rozprával o zážitkoch.(predmet) – Rozprával o tom, čo zažil.*

(podrad'ovacie súvetie s VV predmetovou)





## Pracovný list č. 14

Meno a priezvisko žiaka .....

### *Jednoduché súvetie prirad'ovacie*

Prirad'ovacie súvetie sa skladá z dvoch rovnocenných (hlavných) viet.

Poznáme štyri druhy prirad'ovacích súvetí:

- ❖ **zlučovacie:** *Žiak sedí a píše úlohu.*
- ❖ **vylučovacie:** *Bud' sa budeš učiť, alebo prepadneš.*
- ❖ **odporovacie:** *Chceli sme ísť na vychádzku, ale pršalo.*
- ❖ **stupňovacie:** *Deti sa nielen dobre učili, ale aj v športe vynikali.*

#### 1. Jednoduché prirad'ovacie súvetia rozdeľ na jednotlivé druhy

Rečník rozprával, ale nikto ho nepočúval. Nedal si nič vysvetliť, ba dokonca sa nahneval. Alebo pôjdem do kina, alebo budem doma čítať knihu. Rýchlo sa vyškriabal na strom a skryl sa v korune. Pozerá naňho, ale nič nevidí. Mama navarila večeru, prestrela stôl. Alebo odídeme, alebo nás tu nájdú. Nielenže vyzdravel, ale aj futbal hrá. Prišiel neskoro na vyučovanie, no neospravedlnil sa. Chodil dookola, ba zazeral aj do okien.. Kráčal po lesnom chodníku a veselo si pískal. Neučí sa, a predsa má dobré známky. Bud' poblúdili alebo sa im niečo prihodilo. Najprv urobil dva nerozhodné kroky, potom sa rozbehol. Sľúbil, no neprišiel.

**zlučovacie:** .....

.....

.....

**vylučovacie:** .....

.....

.....

**odporovacie:** .....

.....

.....

**stupňovacie:** .....

.....

Pracovný list č. 15

Meno a priezvisko žiaka .....



## Jednoduché súvetie

### 1. Rozlišuj prirad'ovacie a podrad'ovacie súvetia a ich druhy

Dotiaľ sa chodí s krčahom po vodu, kým sa nerozbije .....

Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva. ....

Dobrá studňa v suchu vodu dáva; dobrý priateľ v núdzi sa poznáva.....

Aká práca, taká pláca. ....

Ako si kto ustelie, tak bude spať. ....

Čo sa v mladosti naučíš, v starobe ako by si našiel. ....

Chudoba je prísna matka, ale má súcne deti. ....

Z osady sa ozýval spev, ba zazneli aj husle. ....

Skúpy moc stroví, lenivý moc schodí. ....

Kto veľa vraví, málo spraví. ....

Každé hrable nato hrabú, aby dačo nahrabali.....

S planým mužom je zle, bez neho ešte horšie. ....

Komu sa nelení, tomu sa zelení. ....

Zlato sa probuje v ohni a priateľ v nešťastí. ....

Sova sovu nájde keď slniečko zájde. ....

Včely sa tešia kvetu, hospodár letu. ....

Zabudol vôl, že teľaťom bol. ....

Sľubujete hory-doly a nepodáte pohár vody. ....

Každý najlepšie vie, kde ho čižma tlačí.....

Priatelia buďme, ale dlhy si plaťme.....

Kde ťa neprosia, tam nech ťa čerti nenosia. ....

Čo nechceš sebe samému, nerob druhému. ....

Vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá. ....

**b) Zisti, ktoré zo súvetí nie je prislovím ani porekadlom. Vypíš ju. S kým sa ti spájajú indície uvedené v súvetí.**

.....

**Zdroje:**

- 1 KRAJČOVIČOVÁ, J – KESSELOVÁ, J: *Slovenský jazyk pre 9. ročník základnej školy a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom*. Bratislava: SPN – Mladé letá, s.r.o. 2011. 128 s. ISBN 978-80- 10-02106-2
- 2 [http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1435/Zaturecky\\_Slovenske-prislovia-porekadla-a-uslovia-Pomery-spolocenske/1](http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1435/Zaturecky_Slovenske-prislovia-porekadla-a-uslovia-Pomery-spolocenske/1)
- 3 <http://kniznica-sgzp.webnode.sk/news/janko-kral-zomrel/>
- 4 [http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1435/Zaturecky\\_Slovenske-prislovia-porekadla-a-uslovia-Pomery-spolocenske/1#ixzz33nbzVIYb](http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1435/Zaturecky_Slovenske-prislovia-porekadla-a-uslovia-Pomery-spolocenske/1#ixzz33nbzVIYb)
- 5 [http://zlatyfond.sme.sk/dielo/17/Sladkovic\\_Marina/2](http://zlatyfond.sme.sk/dielo/17/Sladkovic_Marina/2)
- 6 <http://www.falkworld.estranky.sk/clanky/pomnicky/zbojnik.html>